

^(א) שבעות מג; ^(ב) שם מס; ^(ג) פסחים לא; ^(ד) גיטין לו; ^(ה) קדושין טז; ^(ו) א' ג' תוס' ע"כ; ^(ז) לעיל טז; ^(ח) כ"ק טו; ^(ט) שבעות מד; ^(י) מדרס לג; ^(יא) כ"ל שזה; ^(יב) אנכורות מט; ^(יג) ו' [פילה ד']:

← →

מוסף רש"י

קתא, **צית** יד (שבועות מז). **אבד קתא דמגלא** (מז). **אבד אלפא וזוי**, דסגר וקביל, אבל כל זמן שהן קיימין על דכחו גובה חוב, אם מלוה סתם הוא, סתם מלוה שלמים יוס, ואם פירש לו זמן כשיגיע זמנו יפרע, ולא מלי לממר סבתה וקבילת, דלי לשם משכון קבילה, לשם פרעון לא קבילה, וכיון דקבלת לשם משכון כל כמה דלא מהדר ליה משכניה לא גבי ולא מצי פטר נפשיה דממי שוין (שם). **מנין לבעל חוב שקונה משכון**, כל ימי הלואה המשכון קני לו ואם נאסם חייב בנאנסין, שאינו עליו לא כשומר חנם ולא כשומר שכן שפוטריש בנאנסין, אלא כלו כרשותו ובשמירתו עומד (פסחים יא). **ולך תהיה צדקה**, בהשגת העצם כתיב, **א**י אמת קוים משכון איכא צדקה כהא שפיגה שגב בשלמא, שהשאל לו זה דבר הקני לו, ואם אינו קונה, צדקה בהשכנה זו מנין, על שו שכן (שם). **שלא בשעת הלואתו**, כגון ע"י צד, דכחי משעת קרא, דכחי לעיל מניה בחוק העמוד והאדם וגו', ואמר מר זה שלח צד' (שבועות יד). **שומר אבדה**, הניסם אבדת חצירו לניסו, דכתיב ואספתו אל מוך ביתך (ב"ב יז). **כשומר חנם**, ואינו חייב אלא בפשיעה (לעיל יב). **כשומר שבר**, וחייב בגניבה ואסדה, דשומר שבר מלוה הוא, דהעסק בנזלה פטור מן המלוה (שם) **א**י: שכן מלוה (שבועות יד). **ליבוא דרב יוסף תנאי** היא, דתנא דרבה ודאי ליה דרבה, אלא דרב יוסף מי לימא תנאי היא, מי מצי לאוקמי ר' אליעזר כותיה (שם)

על המשכון, בשעת הלואה משמע: **ומסני'**, שהלוה פירות: **אי הכי קמה ליה מסני'** **דלא כרבי עקיבא**, דקתני אבל אם הלוה מעות שומר חנם ואנן קיימא לן במסכת סנהדרין (דף פו.) ככולהו סתמי סתם משנה רבי מאיר סתם סיפרא ר' יהודה סתם ספרי ר' שמעון וכולהו אליבא דר' עקיבא: **לימא**, ר' אליעזר ור' עקיבא: **דללא שוי שיעור וזוי קא מפלגי ובדשמואל פליגי**, דאי בדשוי מודה ר' אליעזר דלגוביינא שקליה ודללא שוי פליגי דלרבי אליעזר לית ליה דשמואל דאמר אבוד אלפא וזוי וסבר דקביל לגוביינא הא לית ליה לרבי אליעזר דכיון דלא שוי לזכרון דברים בעלמא הוא דנקיט ליה ושומר חנם הוא ור' עקיבא אית ליה דשמואל ואמר סבר וקביל בתורת משכון וכל כמה דלא מיהדרי ליה לא לגבי: **דכולי עלמא לית לכו דשמואל**, דלרבי אליעזר לא מפסיד כלום ולר' עקיבא אינו מפסיד אלא כנגד המשכון: **שקונה משכון**, לכל מילי להתחייב בנאנסין: **אימור דאמר ר' ינחק במשכנו שלא בשעת הלואתו**, דהא קרא במשכנו ע"י שלח צד' כתיב דכתיב לעיל מנייה בחון תעמוד ומוקמינן לה לקמן (דף קיג). בשלח צד' וההוא ודאי קני לגוביינא שקליה וליכא לדמוייה למשכנו בשעת הלואתו וצחק פלוגתא דרבי אליעזר המלוה על המשכון **קמני: והכא בשומר אבידה קא מופלגי**, דטעמא דר' עקיבא משום דשומר שכן מלוה הוא והעוסק במלוה פטור מן המלוה דאי בעי לא יהיב ריפתא לעניא: **שומר אבידה**, שמא אבידה והכניסה אל תוך ביתו כדכתיב (דברים כג) ואספתו אל תוך ביתך: **כשומר שכן**, מלוה: **לימא דרב יוסף תנאי**, דהא רבה ודאי תנאי היא דהא ר' עקיבא לית ליה דרבה ולית ליה לאוקמי פלוגתייהו בטעמא אחרינא דהא אהדרן ככמה טעמי ולא אתוקמא

אלא לרב יוסף מי מיבעיא למימר **דרב יוסף: בשומר אבידה דכולי עלמא אית לכו דרב יוסף**, כלומר רבה הוא דדחיק לאוקמי מילתיה כתנאי אבל רב יוסף אמר לך רבי אליעזר נמי קאי כותיה היכא דליכא מלוה כגון שומר אבידה והכא היינו טעמא דפטור דקא סבר אין כאן מלוה: **במלוה**

דדריב ינחק דממסיק ולא דדרב יוסף דקי"ל כרבה ופליגי בדשמואל בין דשוי ובין דללא שוי דר' אליעזר לית ליה דשמואל ולהכי לא איבד אף מה שכנגד המשכון דמאזיה טעם יפסיד כיון דלית ליה לדשמואל ורבי עקיבא אית ליה דשמואל ואבדו מעותיו אפילו הימירים על המשכון והא דקמי מתניתין שומר שכן לאו דוקא דהא האי לישנא לא שייד אמעות ימירים על המשכון אלא כלומר כדיון ש"ס דמפסיד הכל בגניבה ואבידה ולא בנאנסין א"כ מתניתין איירי בדשוי דסתם משכון שזה כנגד כל החוב ולכן קרי ליה ש"ס:

א **דבוצי ע"מא** **אית דהו דשמואל**, בפרק שבעות הדיינים (שבעות דף מג: ואם ד"ה ממתי) פריך לשמואל מדתנן סלע הלויתך עליו וסקל היה שזה והלה אומר לא כי אלא שלשה דינרים היה שזה חייב ואמאי לימא הא קבלתיה וגרם בספרים וכן פי' בקונטרס מתניתין בדפריש כי קאמר שמואל דללא פריש להאי גירסא א"ש דלא מצי למימר הכא כולהו אית לכו דשמואל דאי ר' אליעזר אית ליה דשמואל למה ישבע ויטול נהי דלית ליה דרבי ינחק מטעמא דשמואל יפסיד הכל אפי' לא פירש ולא שוי כ"ש בדשוי ואי איירי בדפריש שלא יפסיד לא היה חולק ר' עקיבא אבל לפי גרסת ר"ח דגרים התם מתני' דללא פריש ושמואל בדפריש שיאבד כל מעותיו וכן נראה לר"ת עיקר דאין סברה שיאבד כל מעותיו דללא פריש וה"פ למאן דמוקי פלוגתייהו בדשמואל דר' אליעזר לית ליה דשמואל ואף על גב דפריש לא יועיל דאסמכתא היא וכיון דלא איבד מעות הימירים על המשכון גם מה שכנגד המשכון לא הפסיד דלאמר באזרוה נשך (ולעיל דף סו: ואם) דמי קאמר ליה קני לגוביינא ור"ע סבר דלא מקרי אסמכתא אלא היכא שאמר להסמיך חצירו על דבריו כגון אם אוביר ולא אעביר אשלם אלפא וזוי אבל הכא המלוה מחל כל חובו אם יפסד המשכון וקשה דלפי גירסא זו אמאי לא קאמר הכא כולי עלמא אית לכו דשמואל היכא דפריש והכא בשוי שיעור וזוי ולא פריש ובדר' ינחק קמפלגי דהא הלכתא כותיה דשמואל דרב נתנן ונהרדעי ק"ל כוותיה התם ויש לומר דסבר גמרא דאי בדפריש מפסיד כל החוב דללא פריש נמי מפסיד כנגד המשכון דמה שכנגד המשכון כדפריש דמי ולהכי לא מצי למימר כולי עלמא אית לכו דשמואל דא"כ לר' אליעזר למה ישבע ויטול כל מעותיו דמה שכנגד המשכון יש לו להפסיד כיון דאית ליה דשמואל ומכל מקום הלכתא כשמואל בדפריש ור"ח פירש דאין הלכה כשמואל וטעמא משום דקאמר הכא כולי עלמא לית לכו דשמואל ואין זו ראייה שכן דרך הגמרא לדחות דכולי עלמא לית לכו אע"ג דכן הלכה כיון דלא מצי למימר כולי עלמא אית לכו ועוד דלפי האמת דקי"ל כרבה פליגי בדשמואל וקאי רבי עקיבא ומתניתין בדשמואל וא"כ קי"ל בדשמואל ואע"ג דרב פליג עליה דהא בפרק הזהב (ולעיל דף מח: ואם) מדמי פלוגתא דרב דערבון לפלוגתא דרשב"ג ורבנן גבי ואינו שזה אלא פלג ובשבעות (דף מד:) מדמי פלוגתא דרשב"ג ורבנן לדשמואל א"כ פלוגתא דשמואל ורב לענין מי שפרע דאיסורא איתמר והלכה כרב באיסוריה' ה"ר דשמואל לענין דינא איתמר והלכתא כשמואל בדיני ועוד דר' יוחנן פליג אדרב בערבון וסבר כשמואל וקיימא לן ו"ר יוחנן והלכה כרבי יוחנן וכרב נתנן קיימא לן בדיני לגבי כולי עלמא וסבר כשמואל:

א **ימא דרב יוסף תנאי** **היא**, פירש בקונטרס דרבה ודאי תנאי היא ולעיל פירשתי בפרק שני (דף קט. ואם ד"ה והוי) דרבה ודאי לאו תנאי ומוקי פלוגתייהו בדשמואל וכולי עלמא אית לכו דרבה אבל לרב יוסף כי נמי פליגי בדשמואל ר' אליעזר דלאו כוותיה: **במלוה**

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא פב.

נ **ימא בדא שוי שיעור וזוי ובדשמואל קמיפ"גני**, פי' בקוננ' אבל בדשוי הוי לכ"ע ש"ס ושלחי שבעות הדיינים (שבעות דף מג: ואם מד. ד"ה מא') יש ספרים דגרסי ה"ד אי בדשוי שיעור וזוי מ"ט דרבי אליעזר אלא דללא שוי ובדשמואל קמיפלגי משמע כפ"ה בדשוי מודו כ"ע וקשה דא"כ

אמאי קאמר מתניתין דלא כר' אליעזר לוקמה בדשוי שיעור וזוי ומיתי ככ"ע וכ"ת הא דקאמר דמתניתין דלא כרבי אליעזר היינו לפי המסקנא דפליגי בדשוי שיעור וזוי וכדרכ יוסף דהא לרבה דהלכתא כוותיה פליגי לפי המסקנא בדשמואל כדפי' בפ"ג לעיל (דף טז. ואם ד"ה והוי) ומיהו יש לומר דלא מצי לאוקמי מתני' בדשוי וככ"ע דאין סברה שיחלוק רבי יהודה על רבי אליעזר ור' עקיבא אלא ודאי מתני' דללא שוי איירי אבל קשה כיון בדשוי שיעור וזוי לכולי עלמא אבדו מעותיו אם כן דללא שוי מה שכנגד המשכון נמי אבדו לכ"ע ואם כן אמאי ישבע לרבי אליעזר שאבד המשכון בלא פשיעה מה מרווח מאותה שבעה והלא המעות שכנגד המשכון אבד אפי' לא פשע והמותרים על המשכון יטול אפי' פשע במשכון כיון דלית ליה לדשמואל וכ"ת כמו שפירש בקונטרס דהיכא דלא י' נקט שיעור וזוי אפילו כנגד המשכון לא יפסיד לר' אליעזר משום דלא נקטיה אלא לזכרון דברים בעלמא זה אין נראה דאי בדשוי אבדו מעותיו אף על גב דלית ליה לדשמואל אם כן ע"כ לא אבדו אלא מטעמיה דרב יוסף דמשום מלוה הוי ש"ס ומהאי טעמא נמי יפסיד מה שכנגד המשכון דללא שוי דהא כ"ש שעשה מלוה שהלוהו על המשכון מועט ועוד דלפי גירסת הספרים היה משמע כרב יוסף וקי"ל כרבה כדפריש' בפי' אלו מילואות (סא) ומיהו יש לומר בדדשוי הוי לכ"ע שומר שכן ולא מטעמי' דרב יוסף אלא מטעמיה דשמואל דחשיב כאילו פירש אבד המשכון אבדו מעותין וכי לא שוי שיעור וזוי בשעת הלואה לא נקיט ליה אלא לזכרון דברים בעלמא ואפילו כנגד המשכון לא חשיב כאילו פירש אליבא דרבי אליעזר מ"מ דוחק הוא ונראה לפרש לימא דללא שוי ובדשמואל קמיפלגי פי' אף דללא שוי ובדשמואל קמיפלגי ולא בדר' ינחק ורב יוסף בדטעמיייהו לא מצי פליגי אלא בדשוי ועוד דלפי האמת לא פליגי דרבי ינחק דממסיק ולא דדרב יוסף דקי"ל כרבה ופליגי בדשמואל בין דשוי ובין דללא שוי דר' אליעזר לית ליה דשמואל ולהכי לא איבד אף מה שכנגד המשכון דמאזיה טעם יפסיד כיון דלית ליה לדשמואל ורבי עקיבא אית ליה דשמואל ואבדו מעותיו אפילו הימירים על המשכון והא דקמי מתניתין שומר שכן לאו דוקא דהא האי לישנא לא שייד אמעות ימירים על המשכון אלא כלומר כדיון ש"ס דמפסיד הכל בגניבה ואבידה ולא בנאנסין א"כ מתניתין איירי בדשוי דסתם משכון שזה כנגד כל החוב ולכן קרי ליה ש"ס:

א **דבוצי ע"מא** **אית דהו דשמואל**, בפרק שבעות הדיינים (שבעות דף מג: ואם ד"ה ממתי) פריך לשמואל מדתנן סלע הלויתך עליו וסקל היה שזה והלה אומר לא כי אלא שלשה דינרים היה שזה חייב ואמאי לימא הא קבלתיה וגרם בספרים וכן פי' בקונטרס מתניתין בדפריש כי קאמר שמואל דללא פריש להאי גירסא א"ש דלא מצי למימר הכא כולהו אית לכו דשמואל דאי ר' אליעזר אית ליה דשמואל למה ישבע ויטול נהי דלית ליה דרבי ינחק מטעמא דשמואל יפסיד הכל אפי' לא פירש ולא שוי כ"ש בדשוי ואי איירי בדפריש שלא יפסיד לא היה חולק ר' עקיבא אבל לפי גרסת ר"ח דגרים התם מתני' דללא פריש ושמואל בדפריש שיאבד כל מעותיו וכן נראה לר"ת עיקר דאין סברה שיאבד כל מעותיו דללא פריש וה"פ למאן דמוקי פלוגתייהו בדשמואל דר' אליעזר לית ליה דשמואל ואף על גב דפריש לא יועיל דאסמכתא היא וכיון דלא איבד מעות הימירים על המשכון גם מה שכנגד המשכון לא הפסיד דלאמר באזרוה נשך (ולעיל דף סו: ואם) דמי קאמר ליה קני לגוביינא ור"ע סבר דלא מקרי אסמכתא אלא היכא שאמר להסמיך חצירו על דבריו כגון אם אוביר ולא אעביר אשלם אלפא וזוי אבל הכא המלוה מחל כל חובו אם יפסד המשכון וקשה דלפי גירסא זו אמאי לא קאמר הכא כולי עלמא אית לכו דשמואל היכא דפריש והכא בשוי שיעור וזוי ולא פריש ובדר' ינחק קמפלגי דהא הלכתא כותיה דשמואל דרב נתנן ונהרדעי ק"ל כוותיה התם ויש לומר דסבר גמרא דאי בדפריש מפסיד כל החוב דללא פריש נמי מפסיד כנגד המשכון דמה שכנגד המשכון כדפריש דמי ולהכי לא מצי למימר כולי עלמא אית לכו דשמואל דא"כ לר' אליעזר למה ישבע ויטול כל מעותיו דמה שכנגד המשכון יש לו להפסיד כיון דאית ליה דשמואל ומכל מקום הלכתא כשמואל בדפריש ור"ח פירש דאין הלכה כשמואל וטעמא משום דקאמר הכא כולי עלמא לית לכו דשמואל ואין זו ראייה שכן דרך הגמרא לדחות דכולי עלמא לית לכו אע"ג דכן הלכה כיון דלא מצי למימר כולי עלמא אית לכו ועוד דלפי האמת דקי"ל כרבה פליגי בדשמואל וקאי רבי עקיבא ומתניתין בדשמואל וא"כ קי"ל בדשמואל ואע"ג דרב פליג עליה דהא בפרק הזהב (ולעיל דף מח: ואם) מדמי פלוגתא דרב דערבון לפלוגתא דרשב"ג ורבנן גבי ואינו שזה אלא פלג ובשבעות (דף מד:) מדמי פלוגתא דרשב"ג ורבנן לדשמואל א"כ פלוגתא דשמואל ורב לענין מי שפרע דאיסורא איתמר והלכה כרב באיסוריה' ה"ר דשמואל לענין דינא איתמר והלכתא כשמואל בדיני ועוד דר' יוחנן פליג אדרב בערבון וסבר כשמואל וקיימא לן ו"ר יוחנן והלכה כרבי יוחנן וכרב נתנן קיימא לן בדיני לגבי כולי עלמא וסבר כשמואל:

א **ימא דרב יוסף תנאי** **היא**, פירש בקונטרס דרבה ודאי תנאי היא ולעיל פירשתי בפרק שני (דף קט. ואם ד"ה והוי) דרבה ודאי לאו תנאי ומוקי פלוגתייהו בדשמואל וכולי עלמא אית לכו דרבה אבל לרב יוסף כי נמי פליגי בדשמואל ר' אליעזר דלאו כוותיה: **במלוה**

← →

עין משפט גר מצוה

צ **א ב מיי' פי' מהל'** שפירות הל' א ועין בהשגות ובמ"מ וכל"מ סמך עשין פט טו"ש ח"מ ס' עב סעי' ג וע"ש בהגיה':

← →

תורה אור השלם

1 **השב תשיב לו את העבט בבא השמש ושבב בשלמתו וברכך ולך תהיה צדקה לפני ה'** דברים כד יג אלהיך: